dood. Dat weten wij ook, wij hebben een uitgewerkte leer der ellende, wij stáán er op dat die zuiver gepredikt wordt. De dominee, die ons diep onder de tichels duwt en onder het zand van Midian stopt, kunnen wij hoogelijk waardeeren, vooral als hij dit welsprekend doet. Maar de smartkreet: Gersjoom, balling ben ik! wordt weinig gehoord. Wij hebben onze werkzaamheden met de tichels en onze bevindingen van het zand. Maar ons geloof heeft weinig werkzaamheden met „IK BEN", met den HEERE. Tót Hij weer verschijnt in Zijn Verbondsopenbaring en ons geloof richt op zijn eenigen en eeuwigen grond: IK BEN is Zijn Naam tot in eeuwigheid en Zijn roem van geslacht tot geslacht.

N. B.

---

afloop van dit ééne geval, hoe goed het werkt, als we elkaar open en bloot onze bezwaren op konkrete punten te kennen geven. Want inderdaad, wij hebben elkaar veel te veel noodig.

K. S.

DE KERKELIJKE VERZORGING DER GEMOBILISEERDEN.

Eén onzer lezers schrijft ons:

Veldleger, 13—4—'49.

Naar aanleiding van Ds D. v. D(ijk)'s „Hoe komt dat toch?", in „De Reformatie" nr 28, 12—4—'49, zou ondergeteekende gaarne de aandacht vragen voor het volgende.

Indien daarnaar een onderzoek zou worden ingesteld, zou zeer waarschijnlijk blijken, dat meerdere kerken niet of onvolledig voldeden aan het verzoek, de attestatie van gemobiliseerden door te zenden aan de V.P.'s, of wat beter is, aan de kantonnements-kerken, die als tijdelijke garnizoenskerken toch zijn te beschouwen. Althans, meerdere attestaties zijn niet op de plaats van bestemming gekomen, ondanks herhaald verzoek van Deputaten ter behartiging van de geestelijke belangen van onze militairen, deze zaak toch goed te verzorgen.

Dus zijn de kantonnements-kerken onvoldoende ingelicht betreffende de tijdelijk op haar arbeidsveld gehuisveste doopleden. Omtrent de belijdende leden verkrijgen bedoelde kerken alleen gegevens via de reisattestaties van die gemobiliseerden, die deelnemen aan het Heilig Avondmaal van deze kerken.

De kantonnements-kerken, die voor de gemobiliseerden, die tot dezelfde kerk behooren, wat willen wezen, worden in hun arbeid wel zeer belemmerd, zoo niet bij voorbaat verhinderd, door deze onvoldoende zorg der thuis-kerken, V.P.'s of door de nalatigheid van de gemobiliseerden zelf. Dit betreft reeds den publieken kerkelijken arbeid! Of het aantal daartoe verplichte catechisatie-bezoekers en avondmaalgangers is niet te controleeren, òf de kantonnements-kerk vraagt zich af waar toch zij in kwartier zijn, waarvan wel berichten binnen kwamen, doch die men nimmer ziet. Zoo wordt de contrôle, waarmede de kantonnements-kerk zich vrijwillig of op verzoek belast, beperkt tot hen, die min of meer getrouw zijn in hun deelname aan de openbare kerkelijke acties.

Een groot gedeelte van de gemobiliseerden, waaronder vroeger-getrouwen, mist derhalve, zoo moet geconstateerd worden, het kerkelijk toezicht van de kantonnements-kerk. En het is juist dat deel, dat in het algemeen daaraan niet onttrokken moest wezen. De ernst daarvan klemt te meer, daar van dit deel er ook zijn, die gedurende het verlof en zelfs in de brieven (dit zou te bewijzen zijn), niet oprecht zijn jegens thuis, de kerk en allerlei verbanden, die voor hen eertijds blijkbaar van preventieve beteekenis waren.

Eenerzijds moet het constateeren van dit gedrag van kerkleden, op zijn best soms uiterlijk niet te onderscheiden van dat van vele niet-kerkmenschen, onze oogen openen voor de vraag of het mogelijk tóch niet zoo goed in orde is met onzen wandel als kerkleden, als wij wel vermoedden.

Anderzijds moet dit nopen tot meerdere actie, juist van de kerk. De kerk moet ook mobiel gemaakt en dat onverwijld.

Helaas blijkt, dat veel de thuis-kerk ontgaat, soms haars ondanks. Haar huisbezoek gedurende het verlof (waarvan thans, wie weet voor hoe lang, geen sprake kan zijn), dat gewoonlijk slechts de getrouwden betreft of de belijdende leden, is niet voldoende te achten. De thuis-kerk moet via andere bron dan haar leden of de Ouders meer weten betreffende catechisatie- en avondmaalbezoek, gedrag, levenswandel. De kerken moesten ook meer geven dan de thuis-kerk alleen het nu kan.

Tusschen thuis- en kantonnements-kerk worde een wisselwerking in het leven geroepen. De thuiskerk lichte de kantonnements-kerk zooveel mogelijk in, ook bij verplaatsing van troepen [1]). (Hoeveel kerken zouden de vorige week werk gedaan hebben in verband met het vertrek of de aankomst van troepen?) en dan drage de thuis-kerk, althans een gedeelte van haar taak over aan de kantonnements-kerk. De eerste lichte ook in omtrent het legeronderdeel, waarbij haar lid behoort.

Van beide kerken wordt daarmede veel werk gevraagd. In elk geval wanneer nog met het werk moet worden begonnen. De kantonnements-kerk moet dan alle gegevens van de thuis-kerk administreeren [2]), het catechisatie-bezoek noteeren, zeer veel militairen trachten te bereiken om beter meeleven te bevorderen (werk voor de avonduren). Wordt éénmaal contrôle mogelijk gemaakt door de thuis-kerken, dan blijkt ontzettend veel werk gedaan te moeten worden. Meer dan wel kan worden verricht zonder het treffen van bijzondere maatregelen en het activeeren van meerdere krachten, als die b.v. per classis of groep van kerken, van de werklooze candidaten. De militairen zelf moeten ook ingeschakeld. Uit elk kwartier zijn één of twee contactleden noodig, die den raad der kerk ter zijde staan.

Is eenmaal het betreffende legeronderdeel beschreven door de kantonnements-kerk, heeft deze haar arbeid aangevangen, dan is bij verplaatsing van de troep aan een volgende kerk via V.P. of contactcommissie de arbeid eenvoudig, zonder veel werk wat administratieve gegevens betreft, voort te zetten.

Kunnen wij van Deputaten voorstellen verwachten in dezen? Wij meenen van wel. Doch laten de kerken daarop niet wachten en beginnen verbeteringen aan te brengen en met intensiveering van al het werk. O.a. door de gemobiliseerden te zeggen, dat zij steeds hun verblijf opgeven, ook bij overplaatsing.

Mogelijk zijn er kerken, die den arbeid reeds zijn begonnen en die inlichtingen willen verstrekken.

P. W. POSTEMA,
Sergt. Staf II. 1. R.I.,
Veldleger, Veldpostkantoor 1.

Aanteekening. Wij kunnen niet oordeelen over mogelijkheden en bezwaren, die hier zijn aan te merken. We geven dit stuk een plaats, uit eerbied voor de militaire deskundigheid van den schrijver en vanwege het groote belang der door hem aangeroerde zaak. Dat hier wel mogelijkheden zijn, blijkt uit hetgeen de schrijver mij particulier meedeelt, en dat ik met zijn verlof, den plaatsnaam verzwijgende, hier doorgeef:

> Hier te ..... is de zaak georganiseerd als, met opzet, vaag beschreven. De gegevens worden door de militairen (contact-leden) zelf verzameld. Het was een heel werk, maar ons onderdeel is hier thans beschreven en toezicht is mogelijk geworden. Enkele zakelijke conclusies waren deze. Aantal binnengekomen attestaties ± 50 % (grootste gedeelte bij geref. V.P.), Avondmaalbezoek ± 70 % (hieraan toe te voegen die thuis het Avondmaal gebruikten). Het regiment bestaat uit noordelingen. Catechisatiebezoek 10—20 %. Tehuisbezoek ± 25 % (goed en gezellig tehuis). Leden van Pro-Rege ± 20 %, waarvan actief de helft ongeveer.
>
> De zwakke en onwillige broeders kunnen en worden ook extra bezocht. Aan „huisbezoek" wordt thans begonnen. De geref. militairen vinden elkaar nu en kunnen elkaar dus gaan steunen. Ik meen van dit werk veel te mogen verwachten.
>
> De kerk te ..... weet practisch niets van de aldaar gelegerde militairen en kan ook niets doen, stel dat ze 't kon. 'k Heb er daar over gesproken.

Tot zoover onze correspondent. Wij zijn er van verzekerd, dat zijn stem volle aandacht hebben zal.

K. S.

---

[1]) Kan ze dat? Mag ze dat? — Redactie.
[2]) Kan dat? Hoe is het b.v. met onverwachte verplaatsing van troepen? En met het militaire geheim? — Redactie.

EEN GEVAARLIJKE LEGENDE.

Een gevaarlijke legende is bezig zich te vormen in onze kerkelijke pers.

Terwille van de waarheid en den vrede in onze kerken wil ik haar signaleeren om aldus te trachten haar de wereld uit te helpen.

De legende, die ik op het oog heb, betreft de z.g.n. methode van de Wijsbegeerte der wetsidee inzake het gezag van onze belijdenisschriften. Het zou n.l. de methode van deze wijsbegeerte zijn, de belijdenisschriften te interpreteeren naar eigen persoonlijke opvatting inplaats van deze geschriften historisch te verstaan, inplaats van te vragen naar de bedoeling, die bij de kerk voorzat, toen zij de belijdenisschriften opstelde en aannam als uitdrukking van haar geloof.

De oorsprong van deze legende schijnt te liggen in een geheel verwrongen interpretatie van een artikel van Dr S. U. Zuidema [1]). Maar sinds de laatst gehouden predikanten-conferentie wordt deze legende als waarheid gepropageerd in een deel van onze kerkelijke pers. Ondergeteekende is op die vergadering niet tegenwoordig geweest. Het kan dus mijn bedoeling niet zijn den inleider, die refereerde over het gezag der belijdenisschriften (Prof. Dr F. W. Grosheide), te beschuldigen als dengene, die aan deze legende het stempel der waarheid heeft opgedrukt. Het gaat mij ook absoluut niet om personen, doch om de zaak zelf. Die twee zijn echter niet te scheiden, omdat het altijd personen zijn, die de zaken behandelen en wel eens — natuurlijk te goeder trouw — mishandelen.

Vorige week bevatte „Credo" een overgenomen artikel van Ds P. J. Richel, die in de vereeniging voor Calvinistische wijsbegeerte drie stroomingen onderscheidde en de gedachte suggereerde, dat één van deze z.g.n. stroomingen bezig was zich op bedekte wijze van het gezag der belijdenisschriften los te maken. Zulke suggesties, die met de waarheid op gespannen voet leven, zijn uiterst gevaarlijk voor den vrede en de eenheid onzer kerken. Want welke goed-gereformeerde zal niet onmiddellijk toestemmen, dat er in onze kerken geen plaats mag zijn voor lieden, die het snoode plan koesteren het gezag van de belijdenis te ondermijnen?

Ik begrijp overigens niet, hoe coll. Richel tot die drie-stroomingen-theorie gekomen is. Ondergeteekende is ook geen vreemdeling in de Vereeniging voor Calvinistische wijsbegeerte. Natuurlijk denken alle leden van deze vereeniging niet precies eender, wanneer het gaat over wetenschappelijke vragen. Maar dat is iets heel normaals. Waar ter wereld is een wetenschappelijke vereeniging bestaanbaar, in wier midden geen variatie van gedachten meer zou zijn? Doch dat men binnen bedoelde vereeniging niet eenstemmig zou zijn inzake het gezag der belijdenisschriften, acht ik een puur verzinsel. Alle leden hebben art. 2 van de statuten onderteekend en dus hun hand gezet onder de volgende woorden: „De vereeniging, overtuigd, dat alle philosophie in haar uitgang, richting en uitwerking religieus bepaald is en neutraliteit ten dezen derhalve is uitgesloten, belijdt den Christus der Schriften, den Verlosser van heel het leven, als den nieuwen Wortel ook van het wetenschappelijk denken. Mitsdien wil zij de wijsbegeerte slechts beoefenen bij het licht der Heilige Schrift, in den zin der drie formulieren van eenigheid, beleden als het Woord Gods, onder afwijzing van alle synthese met eenig denken, dat zich niet stelt onder de rechtstreeksche souvereiniteit Gods over al het geschapene, Zijn wet niet erkent als grens tusschen den Schepper en Zijn aan deze ordinantie onderworpen kosmos, en het koningschap van den Christus voor de wetenschap verwerpt."

Niemand kan — meen ik — met eenig recht uit dezen grondslag afleiden, dat de vereeniging voor Calvinistische wijsbegeerte met het gezag van de belijdenis geen heiligen ernst zou maken. Ik durf dan ook ten volle de bewering aan, dat, mocht er onder haar leden iemand gevonden worden, die aan de belijdenis geen gezag toekent voor zijn wetenschappelijke bezigheid, zoo iemand in deze vereeniging niet thuis hoort en zijn onderteekening van haar grondslag geweld aandoet. 'k Betwijfel echter ten zeerste, dat er zulken onder haar leden gevonden worden.

Even gevaarlijk is de suggestie van coll. Richel, dat één van die z.g.n. stroomingen binnen deze vereeniging van geen dichotomie, geen onderscheiding van ziel en lichaam bij den mensch, zou willen weten. De quaestie, waar het om gaat, is niet de vraag van al of geen dichotomie, maar de andere vraag: welke dichotomie, die van Aristoteles en van de scholastiek, of een andere, die onder het direct gezag der Heilige Schrift uit eigen levensbeginsel opkomt?

Wat nu het gezag der belijdenis betreft, nog erger maakt het Ds Veldkamp, die beweert, dat het DE methode van de Wijsbegeerte der wetsidee zou zijn om de belijdenis naar eigen opvatting te interpreteeren. In „Credo" lees ik, dat hij geschreven heeft:

„Is het geoorloofd, de belijdenis te interpreteeren naar eigen opvatting, waardoor men er toe komt, aan de woorden der belijdenis een anderen zin en inhoud te geven, ook al zou de terminologie kunnen gehandhaafd — een bezigheid, waardoor feitelijk de zin der belijdenis wordt ondermijnd —, óf moet de confessie historisch worden verstaan, zoodat men dus moet vragen, wat de belijdenis en daarin de kerk zelf heeft willen belijden. Hoewel bij dat historisch verstaan — waarvan (lees: waarvoor; J. M. S.) met name Kuyper het pleit voerde, en welke methode ook t.a.v. artikel 36 in 1905 en het gravamen Buizen (bedoeld is: Buizer; J. M. S.) op de Leeuwarder Synode werd toegepast — zich vele moeilijkheden blijven voortdoen (lees: voordoen; J. M. S.) ..... koos de referent (n.l. Prof. Grosheide) onomwonden voor het laatste, en werd tegen de methode van de wijsbegeerte der Wetsidee stelling gekozen."

Wat de één toeschrijft aan een bepaalde „strooming" binnen de vereeniging voor Calvinistische wijsbegeerte, proclameert de ander tot de methode van de wijsbegeerte der wetsidee. Zij zou met de historische interpretatie der belijdenis afgerekend hebben. Maar als dat waar is, dan zal dat toch wel zonneklaar kunnen worden aangetoond uit de authentieke bronnen van deze philosophie; dan zullen haar grondvesten dit onomwonden hebben uitgesproken. Zoolang mij daar echter niets van bekend is, noem ik dit een legende. En deze legende is zoo uiterst gevaarlijk, omdat zij het laatste restje onderling vertrouwen ondergraaft en in onze kerken partij-vorming in de hand werkt. Tot nog toe was het bij de meeningsverschillen zoo, dat men over en weer van elkander vertrouwde te buigen voor het absoluut gezag van Gods Woord en niet te willen tornen aan het gezag der confessie. Dat gaf tenminste een soliede basis, waarop men elkander in velerlei wetenschappelijke twistgedingen zou kunnen vinden. Wanneer nu die grondslag ondermijnd wordt, vervliegt daarmee tevens alle hoop op toekomstige eensgezindheid in hedendaagsche controversen.

Het is dan ook mijn vurige hoop, dat zij, die deze legende gepropageerd hebben, haar óf als waarheid bewijzen uit de geschriften, waarin de wijsbegeerte der wetsidee wordt voorgedragen, óf haar openlijk tegenspreken als een gerucht, dat elken grond mist. [2]) Laat ons toch zóó polemiseeren, dat we door de polemiek niet onnoodig verder van elkander verwijderd worden, maar integendeel tot elkander worden gebracht daar, waar er door velerlei misverstand al zooveel verwijdering ontstaan is.

Wat het gezag der confessie betreft, geloof ik, dat we veel dichter bij elkaar staan dan sommigen meenen en uitspreken.

Prof. Grosheide moet ter predikanten-conferentie gezegd hebben, dat de belijdenis gezag heeft ten opzichte van de dingen, die zij zelf wil belijden. Op goeden grond meen ik, dat de voorstanders van de wijsbegeerte der wetsidee daarmee van harte kunnen instemmen. Zij willen met de belijdenis geen handje lichten, maar haar zonder eenige reserve erkennen als regel des geloofs, een regel, die ook bij allen wetenschappelijken arbeid moet geëerbiedigd worden.